Výklad prorockých textů

Texty na tento týden

Mt 5,17–48; 1K 16,20; Mt 4,1–11; L 10,25–28; L 24,25–27.44–49

Úvodní text

„Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma.“ (L 24,27)

Po Ježíšově ukřižování a vzkříšení se Kristus připojil ke dvěma zarmouceným učedníkům na cestě do Emaus. Ti se mu vyznali: „A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo“ (L 24,21). Učedníci očekávali Mesiáše, který osvobodí Židy od římské nadvlády. Jejich falešné očekávání a následné zklamání pramenilo ze zaujatého a jednostranného výkladu mesiášských proroctví Starého zákona.

Kristus vyřešil nedorozumění těchto dvou učedníků tím, že jim vysvětlil Písmo z širší perspektivy (L 24,25–27). Kristův výklad jim otevřel oči a jejich srdce v nich „hořela“ (L 24,31.32). Později se Ježíš zjevil i větší skupině učedníků v Jeruzalémě a on „jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu“ (L 24,45; viz také L 24,33.36.44–49).

Tyto zkušenosti ukazují, jak důležité je správně rozumět biblickým proroctvím. Nesprávné chápání proroctví může vést k duchovní katastrofě.

Osnova lekce

Lekce se zaměřuje na základní zásady správného výkladu prorockých textů a dalších biblických pasáží. Zdůrazňuje význam jejich studia v literárním a historickém kontextu a ukazuje, že klíčem k jejich správnému pochopení je Ježíš Kristus, který je ústřední postavou celého Písma a naplněním všech jeho zaslíbení.

- Mt 5,17–48: Bible je nejlepším vykladačem sebe sama (neděle)
- Iz 65,17–20; 1K 16,20: Význam historického a literárního kontextu při výkladu Písma (pondělí)
- Gn 3,1–5; Mt 4,1–11: Nebezpečí vytrhávání biblických veršů z kontextu (úterý)
- L 10,25–28: Potřeba pokorného a důsledného studia Božího slova (středa)
- L 24,25–27.44–49: Kristus je klíčem ke správnému výkladu proroctví (čtvrtek)

BIBLE VYKLÁDÁ SAMA SEBE

[17]Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. [18]Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. [19]Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. (Mt 5,17–19)

Osobní studium

Naše interpretace (výklad) Písma je v mnohém ovlivněna našimi očekáváními a předpoklady. Kdo Bibli chápe jen jako sbírku starověkých textů, snadno přehlédne její vnitřní jednotu. Přijmeme-li však základní princip, že „veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré…" (2Tm 3,16), budeme jednotlivé knihy chápat jako součást jednoho Božího zjevení. Pak může Bible skutečně vykládat sama sebe.

Přečti si text Mt 5,17–48. Jak Ježíš vysvětlil učení Starého zákona zmíněné v této pasáži?

Při povrchním čtení Mt 5,17–48 může vzniknout dojem, že Ježíš nahrazoval učení Starého zákona nějakým vlastním novým učením. Pozornější čtení však jasně ukazuje, že Ježíš odhaloval duchovní hloubku Starého zákona. V tomto smyslu naplňoval zaslíbení z Jr 31,31–33, že díky nové smlouvě bude Boží zákon vložen do mysli a zapsán do srdcí jeho lidu (porovnej s Žd 8,8–10; 10,16).

Bible často sama nabízí výklad svých vlastních textů. Někdy se výklad dané pasáže nachází přímo ve stejné knize jako konkrétní text. Například v Da 2 nacházíme popis tajuplného snu krále Nebúkadnesara (Da 2,31–35), po kterém následuje jeho výklad (Da 2,36–45). Podobně v Mt 13 po podobenství o rozsévači (Mt 13,1–9) následuje Ježíšův výklad tohoto podobenství (Mt 13,18–23).

Někdy výklad poskytne až později jiný prorok. Například 2Pa 36,22.23 potvrzuje naplnění Jeremjášova proroctví o sedmdesáti letech, jak bylo předpovězeno v Jr 25,11.12 a Jr 29,10. Mnohé starozákonní předobrazy se naplnily v Kristu a mnohé pasáže Starého zákona jsou vyloženy v Novém zákoně.

„Celý Starý zákon je evangelium v obrazech a symbolech. Nový zákon jej však ukazuje ve skutečnosti. Oba jsou stejně důležité." (2SM 104) Nový zákon je skutečně inspirovaným vykladačem Starého zákona.

Aplikace

Proč je při studiu Bible klíčové uvědomovat si naše předporozumění? Proč musí být naším nejdůležitějším předpokladem to, že jí důvěřujeme jako Božímu slovu a že ona má soudit nás, ne my ji?

HISTORICKÝ A KULTURNÍ KONTEXT

17Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl. 18Veselte se, jásejte stále a stále nad tím, co stvořím. Hle, já stvořím Jeruzalém k jásotu a jeho lid k veselí. 19I já budu nad Jeruzalémem jásat a veselit se ze svého lidu. Nikdy víc už nebude v něm slyšet pláč ani křik. 20Nikdy už tam nebude dítě, které zemře v několika dnech, ani stařec, který by se nedožil plnosti věku, protože bude mladíkem, kdo zemře ve stu letech. Ale hříšník, byť stoletý, bude zlořečen. (Iz 65,17–20)

Osobní studium

Jak rozumíš úvodnímu textu (Iz 65,17–20)? Co znamená, že až Bůh stvoří nová nebesa a novou zemi, „bude mladíkem, kdo zemře ve stu letech" (Iz 65,20)?

Pokud bychom vytrhli Iz 65,20 z jeho historického pozadí, mohli bychom snadno předpokládat existenci smrti a hříšníků na novém nebi a nové zemi. Takový výklad by však odporoval jiným Izajášovým proroctvím, že spravedliví mrtví budou vzkříšeni (Iz 26,19) a že smrt a smutek nakonec přestanou existovat (Iz 25,8; 65,19).

Text Iz 65,20 je zjevně psán symbolickým jazykem. Vždyť který mladík má sto let? Místo toho, čteme-li Iz 65,17–20 v jeho historickém kontextu, můžeme rozpoznat, že verš poeticky poukazoval na požehnání, které měl izraelský národ dostat, ale pouze pod podmínkou, že zůstane věrný ustanovením smlouvy (srov. Dt 28). Podobně jako Ježíš v Mt 24 propojil blízké události s těmi pozdějšími, Izajáš zde dělá totéž a ukazuje, že to, co se mělo stát tehdy, mělo být předzvěstí nových nebes a nové země.

V Izajášově podání proto není nové stvoření výlučně záležitostí budoucnosti. Boží dílo obnovy vstupuje do lidských dějin už nyní prostřednictvím vykoupení a odpuštění. Verš oznamuje, že již nyní, v současné existenci Izraele, Bůh vítězí nad smrtí. Tato myšlenka je vyjádřena zaslíbením dlouhého života a odstraněním dětské úmrtnosti (Iz 65,20). To vše však jen předznamenávalo to, co nakonec přijde.

Přečti si 1K 16,20. Jak máme tento text aplikovat na naši současnou dobu a kulturu?

I pochopení tohoto verše vyžaduje vnímání jeho historického a kulturního kontextu. V řecké kultuře novozákonní doby doprovázel pozdrav mezi příbuznými a blízkými přáteli polibek. Pavel dává pokyny pro tento vřelý a láskyplný pozdrav mezi křesťanskými věřícími v Ř 16,16; 1K 16,20; 2K 13,12 a 1Te 5,26. Z kontextu můžeme vyvodit biblický princip srdečného pozdravu věřících, aby se cítili součástí Boží rodiny. V některých kulturách by líbání bylo nevhodné a kulturně přijatelnější by bylo podání ruky, objetí nebo úklona.

Bez ohledu na kulturní vyjádření nás však Pavel povzbuzuje, abychom při setkání dávali lidem najevo, že jsou přijatí a milovaní.

Aplikace

Jakým konkrétním projevem úcty a přijetí můžeš dnes ve tvém sboru někomu pomoci, aby se cítil jako součást Boží rodiny?

LITERÁRNÍ KONTEXT

1 Nejzchytralejší ze vší polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh
vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ 2 Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě
jíst smíme. 3 Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: ‚Nejezte z něho, ani se
ho nedotkněte, abyste nezemřeli.‘“ 4 Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. 5 Bůh však
ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ (Gn 3,1–5)

Osobní studium

Známá kazatelská anekdota hovoří o muži, který čelil vážným problémům a chtěl poznat Boží vůli. Otevřel Bibli a náhodně položil prst na verš Mt 27,5: „[Jidáš] šel a oběsil se.“ Tento text ho zaskočil, proto zopakoval tentýž postup ve snaze najít povzbudivější poselství, ale jeho prst přistál na L 10,37: „Ježíš mu řekl: ‚Jdi a jednej také tak.‘“ Oba verše jsou pravdivými výroky Písma, ale je třeba jim rozumět v kontextu.

Často ke zkreslení biblických poselství dojde tak, že se text vytrhne z jeho literárního kontextu. Takový přístup pak otevírá možnost chybných výkladů Bible.

Přečti si Gn 3,1–5 a Mt 4,1–11. Jak satan překroutil Boží slova tím, že je použil mimo kontext?

Někteří lidé sice přistupují k Bibli upřímně, ale kvůli nedostatku znalostí zkreslují její poselství. Jiní to dělají úmyslně, tak jako satan ve dvou případech zmíněných v textech výše. Bez ohledu na motivaci je výsledek vždy škodlivý.

V zahradě Eden (Gn 3,1–5; porovnej se Zj 12,9) se satan zjevil Evě jako přitažlivý a zvědavý had schopný mluvit lidskou řečí. Tím, že vytrhl Boží slova z jejich původního kontextu, je satan nejprve zobecnil a poté nabídl svůj vlastní lživý výklad.

Když byl Ježíš vyveden Duchem svatým na poušť (Mt 4,1–11; L 4,1–13), „satan přišel na poušť jako anděl světla, aby Krista pokoušel“. (RH, 18. prosinec 1888) V rozhovoru s Kristem citoval Ž 91,11.12 tak, aby vyvolal nesprávný dojem, že Bůh ochrání i ty, kteří se úmyslně vystavují nebezpečným situacím.

Události v Edenu i na poušti připomínají, že velký spor mezi dobrem a zlem se vede také o správný výklad Božího slova. Proto musíme dbát na to, abychom při snaze porozumět jednotlivým biblickým textům vždy vycházeli z jejich literárního i teologického kontextu.

Aplikace

Proč se musíme vyhýbat pokušení vytrhávat biblické verše z kontextu? Proč je nebezpečné snažit se takovým způsobem dokazovat svou pravdu, bez ohledu na to, zda je náš názor správný?

VÝZNAM TEXTU

25Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ 26Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ 27On mu řekl: „‚Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí‘ a ‚miluj svého bližního jako sám sebe.‘“ 28Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To čiň a budeš živ.“ (L 10,25–28)

Osobní studium

Všichni křesťané by měli rozumět Bibli. Písmo je dostatečně jasné, aby všichni lidé pochopili cestu spasení. Zároveň je však dostatečně hluboké, aby bylo neustálou výzvou i pro ty nejbystřejší mysli. Písmo je nevyčerpatelným zdrojem poznání Boha.

Někteří lidé tvrdí, že Bibli není třeba vykládat. Kdyby tomu tak bylo, proč by se Ježíš v úvodním textu (L 10,25–28) ptal znalce Zákona: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ (L 10,26).

Abychom pochopili skutečný význam textu, měli bychom co nejlépe rozumět významu použitých slov. Potom bychom měli vzít v úvahu jejich smysl v rámci příslušného literárního kontextu, celkového biblického kontextu i historicko-kulturního prostředí. Naše závěry by zároveň měly být v plném souladu s celkovým učením Písma. Porovnávání paralelních textů – jak se to často děje ve čtyřech evangeliích – může obohatit naše porozumění.

Porovnej Mt 5,43–48 s L 6,27–36. Jak nám kontext Mt 5,43–48 a paralelní text L 6,36 pomáhají lépe pochopit význam slova „dokonalí“ v Mt 5,48?

Jednou z nejdůležitějších vlastností věrného vykladače Písma je kombinace důslednosti a pokory. Pamatujme, že nikdo z nás není vlastníkem pravdy. Slovy apoštola Pavla, „nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance“ (1K 13,12).

Vždy bychom měli usilovat o zdravé učení (2Tm 4,1–5). Klíčovým principem, který bychom měli dodržovat a z něhož bychom měli vycházet, je zaměřit se na to, čemu rozumíme a co je zřejmé. To nám v mnoha případech pomůže pochopit skutečnosti, které nám zatím jasné nejsou. Zatímco žijeme zde na zemi, vždy budeme mít mnoho nezodpovězených otázek. Konečné, uspokojivé odpovědi dostaneme až ve věčnosti.

Aplikace

Vzpomeneš si na situaci, kdy jsi dlouho nerozuměl tomu, co Bůh ve tvém životě dělal, a odpověď přišla až mnohem později? Jak ti tato zkušenost může pomoci důvěřovat Bohu i tam, kde zatím nerozumíš všemu, co čteš v Bibli?

VÝKLAD PÍSMA

25A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! 26Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“

27Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. (L 24,25–27)

Osobní studium

Naše studium Bible by se mělo zaměřovat na dva hlavní cíle: osobní duchovní růst a vedení druhých ke vztahu s Ježíšem. Kristus charakterizoval pravého křesťana jako toho, koho Duch svatý uvádí „do veškeré pravdy“ (J 16,13), kdo žije „každým slovem, které vychází z Božích úst“ (Mt 4,4), a kdo učí jiné všechno, co nám přikázal (Mt 28,20).

Přečti si L 4,16–30 a L 24,25–27.44–49. Co se můžeme naučit z toho, jak Ježíš vykládal Písmo?

Ježíš Kristus byl, stále je a vždy bude „cesta, pravda i život“ (J 14,6). Přesto bylo jeho kázání pevně ukotveno v Písmu. Například v Mk 1,14.15 se píše: „Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium:

‚Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.‘“ „Čas“ v textu jasně poukazoval na události popisované v Da 9, 24–27. V kázání na hoře (Mt 5–7) Ježíš citoval Ex 20,13.14 (Mt 5,21.27). V L 4 Ježíš cituje Iz 61,1.2. Ježíš byl kazatelem, který se držel Písma jako autority.

Jiný příklad nacházíme ve Sk 8, kde se říká, že etiopský dvořan „se přijel poklonit Bohu do Jeruzaléma“ (Sk 8,27; ČSP). To znamená, že znal židovské náboženství a alespoň některé z jeho obřadů. Dokonce vlastnil opis knihy proroka Izajáše, který si během cesty domů dychtivě četl. Přesto nedokázal pochopit proroctví o služebníkovi, který nesl hřích, a proto hledal někoho, kdo by mu jej vysvětlil.

Tato zkušenost nás učí několika důležitým skutečnostem. Za prvé, samotné čtení Písma nemusí vždy vést k hlubšímu porozumění textu. Za druhé, při studiu Písma se můžeme a měli bychom se učit jeden od druhého. Za třetí, máme osobní povinnost sdílet věrně biblická poselství s ostatními.

Filipův výklad knihy proroka Izajáše a dalších starozákonních pasáží vedl dvořana ke křtu (Sk 8,35–39; porovnej se Ž 51,11–13). Náš výklad Písma by měl mít stejný cíl (viz J 17,17).

Aplikace

Ačkoli někdy potřebujeme pomoc k správnému porozumění biblickým textům, vždy musíme být sami dostatečně přesvědčeni o tom, čemu věříme. Proč tomu tak je?

ČTENÍ SPISŮ ELLEN WHITEOVÉ

Jak máme číst spisy Ellen Whiteové? Zde je několik pokynů, jak správně rozumět jejím spisům a jak je aplikovat do svého života.

Za prvé, začněme s modlitbou, pozitivním postojem a otevřenou myslí, ne s pochybnostmi. Nastavení naší mysli je jako sklo brýlí, které zbarvuje vše, co slyšíme, čteme a vidíme. Potřebujeme, aby naše myšlení vedl Duch svatý. Jak poznamenala samotná Ellen Whiteová: „Zkoumáš-li Písmo jen proto, abys v něm našel potvrzení svých názorů, nikdy nepoznáš pravdu. Čti Písmo, abys poznal, co říká Pán." (COL 112; PM 54) Totéž platí i o tom, co napsala ona.

Za druhé, berme v úvahu kontext toho, co čteme. Lidé často zakládají své chápání spisů Ellen Whiteové na části odstavce nebo jedné větě vytržené z původního historického nebo literárního kontextu. Ellen Whiteová napsala, že „je třeba brát v úvahu čas a místo". (1SM 57) Nešťastná praxe ignorování kontextu způsobila a stále způsobuje některým členům církve velké problémy.

Za třetí, zaměřte se na principy. Co je hlavní myšlenkou, kterou pisatelka v konkrétní pasáži zdůrazňuje? Například v roce 1894 napsala členům sboru v Battle Creeku ve státě Michigan a odsuzovala kupování jízdních kol (viz 8T 50–53). Princip, který se Ellen G. Whiteová snažila podpořit, bylo zodpovědné hospodaření s prostředky svěřenými Bohem, například penězi (v té době byla kola velmi drahá).

Za čtvrté, prostudujme si vše, co Ellen Whiteová k danému tématu napsala. Jednotlivé výroky je třeba chápat ve světle celého jejího díla. Během svého života vyjadřovala politování nad zneužíváním jejích spisů. Sama opakovaně upozorňovala, že její výroky bývají někdy vytrhávány ze souvislostí a používány k podpoře názorů, které nikdy nezastávala (1SM 44).

A konečně, ujistěte se, že Ellen G. Whiteová skutečně daná slova řekla. Mnoho citátů, které jsou jí připisovány, nikdy nenapsala. Nejjistějším způsobem, jak si ověřit, zda to, co čteme, pochází od Ellen Whiteové, je hledat odkaz na zdroj. Když ověříme, kde se daný text nachází, můžeme jej zkoumat pomocí výše uvedených principů.

V prorockých spisech Ellen G. Whiteové jsme dostali úžasný dar. Je velmi důležité, abychom je četli správně. Mohou být – a také jsou – požehnáním pro miliony lidí. Je tragické, když jsou zneužívány a nesprávně aplikovány.

Více informací naleznete na stránce https://whiteestate.org/absg/8.